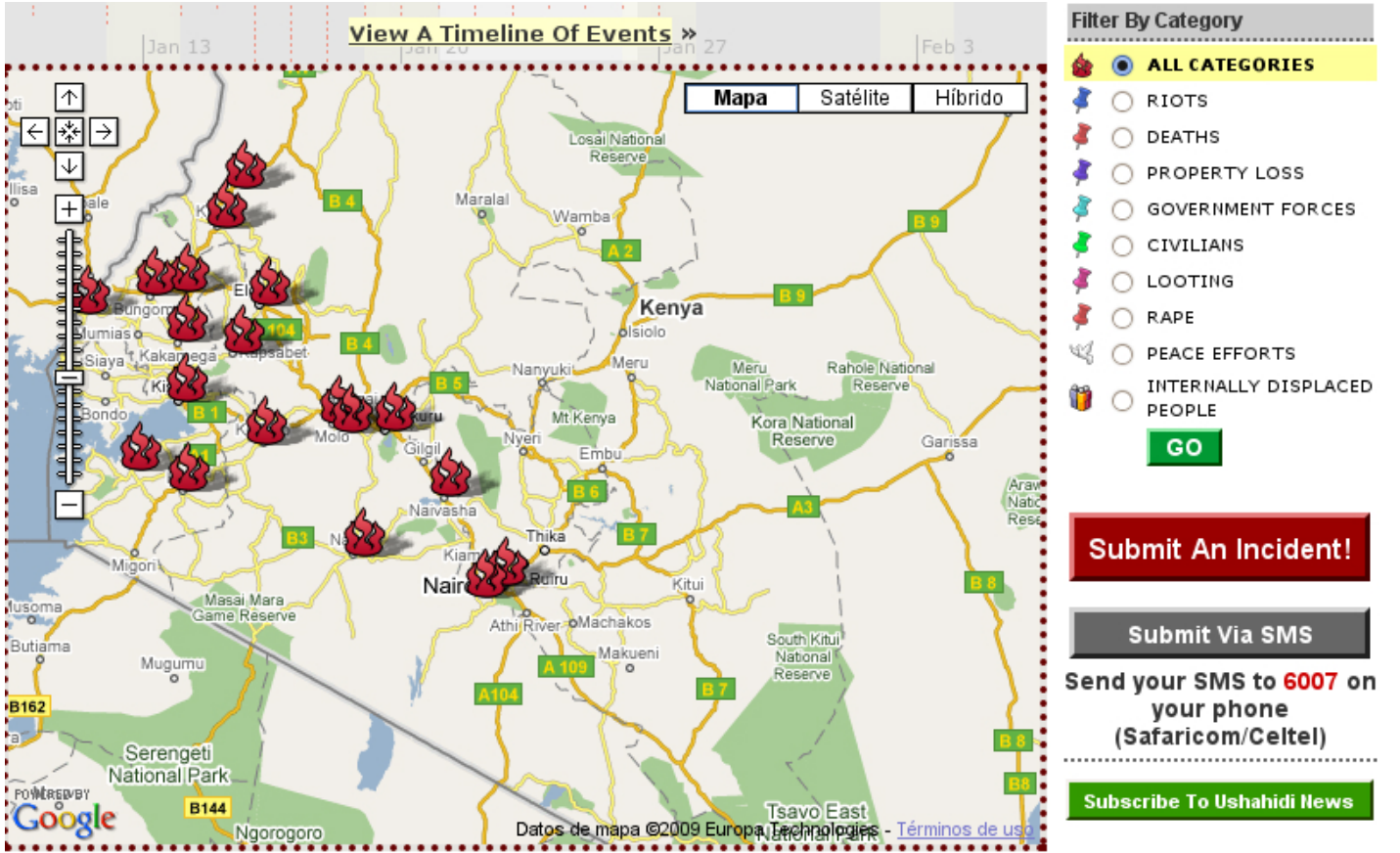

Ushahidi duyulmaya ihtiyac? olanlar?n seslerini nas?l haritaland?r?yor

Dominic Burbidge, Ushahidi'nin dönüştürücü kitle kaynak programlar?n?n Kenya ve di?er yerlerdeki krizleri nas?l hafifletti?ini tart???yor.

2007 Kenya ba?kanlık seçiminin ertesi pek de ümit vermiyordu. Yeni y?l?n gelmesiyle birlikte seçim sonuçlar?na itiraz eden protestolar h?z kazam?? ve ?iddete dönü?mü?tü. 1300 ki?i ölürken 300,000 ki?i yer de?i?tirmek zorunda kalm??t?. Bat?daki Kisumu ?ehri ile do?udaki Mombasa ?ehri aras?nda uzanan Kenya'n?n eski tiren yolunda seyahat etmek demek bölünmekte olan bir toplumun içerisinden geçmek anlam?na geliyordu. Ancak küçük ve pozitif bir ?ey küllerin aras?nda do?mak üzereydi. Bu ?ey dünyanın dört bir yan?ndaki kalk?nma uzmanlar?n?n hayal gücüne uygun nitelikteydi.

Kenya'da seçim sonrası ?iddetin merkezlerinden biri olan Eldoret'te ya?ayan Juliana Rotich di?er Kenyal?larla internet ortam?nda [birlere](#) nelerin olup bitti?ini anlamaya çal???yordu. Çok basit ama ç???r aç?c? bir ?ekilde bu arkada? grubu, insanlardan gelen SMS'lerden ve elektronik mesajlardan duyduklar?n? çevrimiçi bir haritada belgelediler. Medyan?n devred??? kald??? bir

Ushahidi Özgürlüğü Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

---

durumda dijital devir öne ç?km?? ve Kenya'n?n en ciddi istikrars?zl?k dönemlerinden birinde nelerin olup bitti?ini ö?renmek isteyenler için bir alan yaratm??t?. Yarat?c? bir kitle kaynak platformu olarak ortaya ç?kan “Ushahidi” – Swahili’de “tan?kl?k” anlam?na geliyor – dünyadaki [en iyi 10 STK](#) listesine girerek k?sa sürede tan?nd?.

Kenyal? tak?m, olaylardan etkilenen insanlar taraf?ndan iletilen ayaklanma, ölüm ve ya?malama haberlerini makro düzeyde haritaland?rd?. Söz yay?ld?kça Kenyal?lar durumlar?n?n ciddiyeti hakk?nda uluslararası ilgiyi kendilerine çekebildi. Yaz?l?m program?n?n kodlamas? iki gün içinde tamamland?ktan sonra Ushahidi'nin kurucular?ndan Ory Okolloh kendi blo?unda websitesini yay?na geçirdi ve öyle [yazd?](#):

“Bizler...nelerin dönüp bitti?i konusunda do?ru bir resme sahip oldu?umuzu dü?ünmüyoruz – etkilenen bölgelerde bulunan ailelerimizden ve arkada?lar?m?zdan duydu?umuz haberlere göre durum medyaya yans?yandan çok daha vahim. Ayr?ca bizler (kendi ideal dünyamda) bu karga?ada hayat?n? yitiren ki?ilerin e?kallerinin bulunmas?na ba?layabilece?imizi umuyoruz.”

O zamandan bu yana, Ushahidi platformu Haiti ve Japonya depremlerinde ile Arap Bahar?'nda gerçekte?en istikrars?zl?k s?ras?nda kar??la??lan zorluklar? a?abilmek kullan?ld?.

Peki Ushahidi'yi dönü?türücü yapan nedir? Bir zamanlar herhangi bir afet ya da milli çalkant? dönemiyle ilgili yay?n yap?lmas? bir elin parmaklar?n? geçmeyecek say?da gazeteci ya da hükümet görevlisinin elindeydi. Ço?u zaman bu ki?iler yeterince mali kayna?a sahip de?ildi ya da felaketlerin en kötü oldu?u yerlere ula?am?yordu. Ushahidi, dünyadaki en istikrars?z yerler hakk?nda durumdan etkilenenler taraf?ndan haber yap?labilece?i anlam?na geliyor. Etkilenen ki?ilerden gelen sesleri makro bir resimde toplayarak nelerin olup bitti?ini anlatabiliyor. 2010 Haiti depreminden sonra Ushahidi'nin gücü bir kez daha gösterilmi? oldu. Depremzedeler bölgelerinde nelerin olup bitti?ini Ushahidi'ye yüklediler ve afet yard?m kurulu?lar? bu bilgiyi kullanarak yard?mlar?n? daha etkin bir ?ekilde ula?t?rd?lar. O zamandan bu yana kitle kaynak programlar? ile afetleri haritaland?rmak BM'nin yapt??? i?lerde ve Harvard Hümaniter Enstitüsü gibi ara?t?rma kurumlar?nda önemli bir yer tutmaya ba?lad?. Bu kurulu?lar kitle kaynak programlar?n?n “acil durumlara nas?l haz?rland???n?, cevap verdi?ini ve durumu nas?l hafifletebilece?ini” anlamaya çal???yorlar.

?nsan merkezli bir teknolojinin dönü?türücü rolünü abartt???m?z söylenemez. Ancak bu hatalar?n olmad??? anlam?na da gelmez. Vatanda?lar?n olaylar? haritaland?rmalar?na olanak sa?lanmas? sadece ileti?im yollar?n?n aç?k oldu?u durumlarda afet yard?m? için etkili olabilir. Haiti'de bu program?n çal???mas?n?n en büyük sebeplerinden biri telefon hatlar?n?n depremin hemen ard?na onar?lmas? olmu?tur. Di?er yerlerde telefon hatlar?n? tamir etmek daha yava? sürebilir ve belki de en önemli öncelik olmayabilir. Gördükleri zararlar? bu platforma ileten insanlar?n illaki yard?ma en çok ihtiyac? olan ki?iler olmamas?d?r. Ushahidi'nin aciliyet durumuna göre s?ralama kabiliyetinin olmamas? özellikle k?tl?k zamanlar?nda ortaya ç?k?yor. Çünkü k?tl?ktan en çok etkilenenler genellikle ileti?im olana?? en az olan ki?iler oluyor. Ayr?ca kitle kaynak programlar? dedikodular?

Özgürlük Platformu

Thirteen languages. Ten principles. One conversation.

<https://freespeechdebate.com/tr>

---

gerçekmi? gibi aktarabilir. Bilgisayar ekran?nda baz? insanlar?n kulaktan dolma ?eyleri mesaj atarak gönderdi?i bilgiler, gerçekten ac? çeken insanlar?n gönderdikleri bilgilerle e? derecede önemli görünebilir. Her ne kadar Ushahidi ekibi otomatik olarak veriyi do?ruluyan ve ayn? olay?n ba?ka ?ekilde tekrar edip etmedi?ini kontrol eden [SwiftRiver](#) teknolojisini kullanarak kendi sistemlerini iyile?tirmi? de olsa daha uzun bir yol katetmeleri laz?m.

Belki de Ushahidi'yi geli?tirenlerin kar??la?t??? en büyük zorluk, ?iddeti uygulayan taraflara bu haritalar? görme ve kar?? sald?r? plan? yapma olana??n? sa?lam?? olmas?d?r. Arap Bahar? s?ras?nda Ushahidi'nin operatörleri Libya'n?n çevrimiçi haritas?ndaki de?i?iklikleri 24 saat gecikmeyle vererek BM'nin Libya hükümetinden bir ad?m önde olmas?n? sa?lam??t?r. Ancak bu haritay? kimin kontrol etti?ini siyasi bir mesele haline geldi. Ushahidi bu meseleye sadece k?smi bir çözüm buldu. Bu çözüme göre haritay? olu?turanlar, haritalar?n? gizli ya halka aç?k yapabileceklerini seçebiliyorlar.

Ushahidi tak?m?n?n üyelerinden Patrick Meier, “teknolojinin sorunun sadece %10'una çözüm buldu?unu” [kabul ediyor](#). Ancak Ushahidi, bazen teknolojinin gerçek ya?amdaki kar??i???ndan ziyade haklar üzerine yo?unla?m?? olan ifade özgürlü?ü savunucular? için teknolojinin olası yararlar?n? gösteriyor.

Dominic Burbidge, Oxford'taki St Anthony Koleji'ne ba?l? Dahrendorf Program?'n?n eski bir üyesi ve Özgürlük Platformu ekibindedir. ?imdi Oriel Koleji'nde Kenya ve Tanzanya siyaseti üzerine doktora?na devam etmektedir. Ayr?ca Afrika'daki siyasi ili?kiler üzerine bir [blog](#) yazmaktadır.

Yay?nland?November 12, 2012